

พฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักศึกษาไทย ระดับปริญญาตรี: การทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบ ปี พ.ศ. 2561-2565

Alcohol Consumption Behaviors of Undergraduate Thai Students: A Systematic Review of the Literature 2018 – 2022

กฤตพิพัฒน์ พงศ์เสวี^{1*}, มานิดา มณีอินทร์²
Kritpipat Pongsavee^{1*}, Manida Manee-in²

บทคัดย่อ

การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในปริมาณสูงย่อมเกิดอันตรายต่อสุขภาพกายและสุขภาพจิต การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของคนไทยปีพ.ศ. 2564 พบความชุกของนักดื่มหน้าใหม่ที่มีอายุระหว่าง 20 – 24 ปี อยู่ที่ร้อยละ 53.30 ซึ่งช่วงวัยเหล่านี้ คือ วัยของนักศึกษาระดับปริญญาตรี วัตถุประสงค์การวิจัยครั้งนี้เพื่อตรวจสอบและเปรียบเทียบวิถีวิทยา ปัจจัยส่วนบุคคล ประเภทของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่นิยมดื่ม และเหตุผลของการดื่ม จากงานศึกษาพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักศึกษาไทย ระดับปริญญาตรีในรอบ 5 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2561 - พ.ศ. 2565) ผู้วิจัยสืบค้นบทความวิจัยจาก 5 ฐานข้อมูลทางวิชาการ และกำหนดเกณฑ์คัดเข้าและเกณฑ์การคัดออกในการคัดเลือกงานศึกษา ซึ่งได้จำนวนทั้งสิ้น 18 จาก 318 งานศึกษา จากนั้นผู้วิจัยจึงทำการจำแนกข้อมูลเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย ผลการวิจัยพบว่า การเก็บข้อมูลของการศึกษาทั้งหมดใช้วิธีการรายงานตนเอง และมีเพียง 4 งานเท่านั้นที่ใช้เครื่องมือที่สามารถประเมินระดับความเสี่ยงจากการดื่มได้ นักศึกษาส่วนใหญ่ไม่นิยมดื่มเครื่องดื่มมากที่สุด คือ เหล้า และความต้องการเข้าสังคมเป็นสาเหตุหลักของการดื่มในนักศึกษา การศึกษาพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักศึกษาไทยในอนาคต ควรมีการใช้เครื่องมือที่สามารถวัดระดับความรุนแรงจากการดื่มได้ และควรมีการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพถึงเหตุผลของการดื่มแอลกอฮอล์

คำสำคัญ: พฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์, เหตุผลของการดื่มแอลกอฮอล์, นักศึกษา

Citation:

Pongsavee K, Manee-in M. Alcohol consumption behaviors of undergraduate Thai students: a systematic review of the literature 2018 – 2022. Health Sci J Thai 2024; 6(1): 83-89. (in Thai); <https://doi.org/10.55164/hsjt.v6i1.264046>

¹ คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานครบุรี กรุงเทพฯ 10170

² คณะแพทยศาสตร์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ปทุมธานี 12120

¹ Faculty of Public Health, Bangkok Thonburi University, Bangkok, 10170, Thailand

² Faculty of Medicine, Thammasat University, Pathumthai, 12120, Thailand

Abstract

High alcohol consumption will have widespread negative effects on physical and mental health. According to the 2021 Alcohol Situation Report in Thai people, it is found that the proportion of alcohol drinking in the new drinkers (20-24 years) increases more than other population groups (53.30%). The objective of this study was to examine and compare the methodology, individual factors, popular types of alcoholic drinks, and reasons for drinking. As the studies of alcohol consumption behavior of undergraduate Thai students in the past 5 years (2018 - 2022). We used systematically searched through 5 electronic databases and determined inclusion and exclusion criteria. After screening 318 records, eighteen studies were selected to data extracted. All eighteen studies were self-reports. four of the studies used alcohol harm screening tool. Participants reported that unpopular alcoholic beverage is liqueur and the main reason for drinking is socialization. Further studies of alcohol consumption behaviors should be using the alcohol harm screening tool and reasons for drinking should be analyzed by a qualitative study method.

Keywords: Alcohol consumption behaviors, Reasons for drinking, Thai students

บทนำ

เครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นเครื่องดื่มที่มีจำหน่ายและบริโภคทั่วโลก การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในปริมาณสูงย่อมเกิดอันตรายต่อสุขภาพได้ เพราะเมื่อร่างกายของมนุษย์ได้รับแอลกอฮอล์จะส่งผลอย่างแพร่หลาย ทั้งในระบบทางเดินอาหาร ตับ เลือด สมอ ระบบประสาท หัวใจ กล้ามเนื้อ และระบบต่อมไร้ท่อ ส่งผลทำให้เกิดภาวะน้ำตาลในเลือดสูง สูญเสียการควบคุมกล้ามเนื้อ หัวใจเต้นผิดปกติ เกิดแผลในกระเพาะอาหาร ไชมันพอกตับ ตับอ่อนอักเสบ เพิ่มระดับความดันโลหิต และเพิ่มความไวต่อการติดเชื้อ สมอเสียหายทั้งด้านความจำ และการตัดสินใจที่บกพร่อง เป็นต้น ดังนั้นผลกระทบของการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จึงส่งผลทั้งปัญหาทางด้านสุขภาพร่างกาย เช่น โรคพิษสุราเรื้อรัง โรคมะเร็งลิ้น, ปาก หรือคอหอย, หลอดอาหาร, โรคตับ และโรคหลอดเลือดสมอง⁽¹⁾ และยังส่งผลกระทบต่อปัญหาสุขภาพจิต เช่น อารมณ์แปรปรวน พฤติกรรมก้าวร้าว โรคซึมเศร้า เป็นต้น และยังเกิดปัญหาการละเมิดคุกคาม พฤติกรรมก้าวร้าว เนื่องจากเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ลดความสามารถในการควบคุมตนเอง และลดประสิทธิภาพของการตัดสินใจ⁽²⁾ ปัญหาที่เกิดขึ้นในนักศึกษา เช่น ปัญหาด้านการเงิน โดยนักศึกษาส่วนหนึ่งยังไม่มีรายได้เป็นของตนเอง ขาดความรับผิดชอบในด้านการเรียนเพราะใช้เวลากับการออกไปกินดื่มกับเพื่อนมากกว่าการทำงานที่ได้รับมอบหมายจากอาจารย์ ส่งผลต่อการนอนพักผ่อนที่ไม่เพียงพอ

รายงานสถานการณ์การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประเทศไทยในปี พ.ศ. 2564 พบว่า อัตราความชุกของนักดื่มหน้าใหม่ที่มีอายุระหว่าง 20 - 24 ปี อยู่ที่ร้อยละ 53.30 ซึ่งถือว่าสูงมากเมื่อเทียบกับประชากรกลุ่มอื่นๆ⁽³⁾ ในต่างประเทศมีรายงานถึงผลกระทบจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของ

นักศึกษาในสหรัฐอเมริกาช่วงปีค.ศ. 1998 - 2005 พบว่า นักศึกษาที่มีอายุ 18-24 ปี เสียชีวิตจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพิ่มขึ้นจากเดิม และมีปริมาณการดื่มต่อครั้งเพิ่มขึ้นอย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติ อีกทั้งยังพบว่า นักศึกษาตกเป็นเหยื่อ ได้รับความเจ็บจากนักศึกษาที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เช่นกัน และในจำนวนมากกว่า 97,000 รายตกเป็นเหยื่อการล่วงละเมิดทางเพศด้วย⁽⁴⁾

ดังนั้นการศึกษาทบทวนอย่างเป็นระบบ เรื่องพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักศึกษาไทย ระดับปริญญาตรี จึงเป็นการศึกษาเพื่อตรวจสอบและเปรียบเทียบวิธีวิทยาจากงานศึกษาพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักศึกษาไทย ระดับปริญญาตรีในรอบ 5 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2561 - พ.ศ. 2565) และศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลของนักศึกษาที่ดื่มแอลกอฮอล์, ประเภทของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่นักศึกษานิยมดื่ม, และเหตุผลของการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ซึ่งจะทำให้เห็นถึงช่องว่างของการศึกษาประเด็นนี้ และพบข้อมูลที่ทันสมัยสามารถเป็นหาแนวทางในการส่งเสริมและป้องกันปัญหาการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักศึกษาไทย ระดับปริญญาตรี หรือป้องกันการเกิดนักดื่มหน้าใหม่ ซึ่งจะช่วยลดผลกระทบจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทั้งต่อตัวผู้ดื่มและผู้อื่นในสังคมได้

วิธีการวิจัย

การศึกษานี้เป็นรูปแบบการศึกษาระบบทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบ (Systematic Review) เป็นการวิจัยเชิงปริมาณที่อธิบายถึงพฤติกรรมการดื่มแอลกอฮอล์ของนักศึกษาไทย ระดับปริญญาตรี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2561 - พ.ศ. 2565

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ในขั้นแรก ผู้วิจัยทำการสืบค้นวรรณกรรมจากฐานข้อมูล